

*Suvestinė redakcija nuo 2003-11-01 iki 2005-02-24*

*Nutarimas paskelbtas: Žin. 1995, Nr. [17-398](#), i. k. 0951100NUTA00000267*

## **LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ**

### **N U T A R I M A S**

### **DĖL KOMPENSACIJŲ UŽ YPATINGAS DARBO SĄLYGAS APSKAIČIAVIMO IR IŠMOKĖJIMO TVARKOS PATVIRTINIMO**

1995 m. vasario 20 d. Nr. 267

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo (Žin., 1994, Nr. [59-1153](#), Nr. [101-2017](#)) 56 straipsniu, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Patvirtinti Kompensacijų už ypatingas darbo sąlygas apskaičiavimo ir išmokėjimo tvarką (pridedama).

2. Nustatyti, kad:

2.1. šiuo nutarimu patvirtinta Kompensacijų už ypatingas darbo sąlygas apskaičiavimo ir išmokėjimo tvarka taikoma nuo 1995 m. sausio 1 dienos;

2.2. kompensacijos už ypatingas darbo sąlygas mokamos iš valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto.

3. Neteko galios nuo 2001-03-08

*Punkto naikinimas:*

*Nr. [251](#), 2001-03-02, Žin. 2001, Nr. 20-667 (2001-03-07), i. k. 1011100NUTA00000251*

VALDYMO REFORMŲ IR SAVIVALDYBIŲ  
REIKALŲ MINISTRAS, PAVADUOJANTIS  
MINISTRĄ PIRMININKĄ

MINDAUGAS STANKEVIČIUS

SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTRAS

MINDAUGAS MIKAILA

## KOMPENSACIJŲ UŽ YPATINGAS DARBO SĄLYGAS APSKAIČIAVIMO IR IŠMOKĖJIMO TVARKA

### Bendrosios nuostatos

1. Kompensacijos už ypatingas darbo sąlygas (toliau vadinama – kompensacijos) apskaičiuojamos, skiriamos ir mokamos vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo (Žin., 1994, Nr. [59-1153](#), Nr. [101-2017](#)) 56 straipsniu ir šia tvarka.

### Teisė gauti kompensaciją

2. Teisę gauti kompensaciją turi nuolatiniai Lietuvos Respublikos gyventojai, išdirbę Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo (toliau vadinama - Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymas; minėtasis įstatymas) 56 straipsnio antrojoje - ketvirtojoje dalyse (šios tvarkos 4.1–4.9 punktuose) nustatytą laiką kompensacijai gauti arba ne mažiau kaip pusę šio laiko minėtojo įstatymo 56 straipsnio penktojoje dalyje ir šios tvarkos priede nurodytu laikotarpiu, jeigu iki minėtojo įstatymo įsigaliojimo, t.y. iki 1995 m. sausio 1 d., šiems asmenims nebuvo paskirta valstybinė socialinio draudimo senatvės ar ištarnauto laiko pensija, Lietuvos Respublikos ar personalinė pensija tuo metu galiojusia tvarka, arba po minėtojo įstatymo įsigaliojimo - kitų teisės aktų nustatyta nuolatinė kompensacinė išmoka už ypatingas darbo sąlygas.

Šio punkto pirmojoje pastraipoje nurodyti asmenys, kurie dėl kompensacijos paskyrimo kreipiasi nuo 2000 m. spalio 25 d. ir vėliau, turi teisę gauti kompensaciją, jeigu 2000 m. spalio 25 d. (Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 56 straipsnio pakeitimo ir papildymo įstatymo (Žin., 2000, Nr. [89-2751](#)) įsigaliojimo dieną) jie buvo nuolatiniai Lietuvos Respublikos gyventojai ir yra nuolatiniai Lietuvos Respublikos gyventojai kreipimosi dėl kompensacijos paskyrimo dieną.

*Punkto pakeitimai:*

Nr. [1034](#), 1996-09-02, Žin., 1996, Nr. 84-2012 (1996-09-06), i. k. 0961100NUTA00001034

Nr. [147](#), 1999-02-11, Žin., 1999, Nr. 18-468 (1999-02-19), i. k. 0991100NUTA00000147

Nr. [251](#), 2001-03-02, Žin., 2001, Nr. 20-667 (2001-03-07), i. k. 1011100NUTA00000251

3. Asmenys, atvykę nuolat gyventi į Lietuvą iš kitų valstybių, turi teisę gauti kompensaciją šios tvarkos 2 punkto nurodytomis sąlygomis, jeigu jų darbo laikas kitoje valstybėje pagal Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 52 straipsnio pirmąją ir antrąją dalis prilyginamas valstybinio socialinio draudimo pensijų draudimo stažui, ir su sąlyga, kad jie negauna pensijos iš kitos valstybės. Atvykęs iš kitos valstybės asmuo patvirtina pensijos kitoje valstybėje gavimo ar negavimo faktą atitinkamų tos valstybės institucijų (socialinio aprūpinimo, socialinio draudimo ar kt.) išduota pažyma. Tais atvejais, kai atvykusiam asmeniui kitoje valstybėje buvo mokama pensija arba kitokia nuolatinio pobūdžio kompensacinė išmoka už darbą ypatingomis sąlygomis (toliau šiame punkte vadinama pensija arba išmoka), tačiau atvykęs į Lietuvą asmuo neturi teisės gauti šios pensijos arba išmokos, laikotarpis, už kurį mokama kompensacija pagal minėtojo įstatymo 56 straipsnio antrąją – penktąją dalis ir šios tvarkos 4.1–4.9 punktus, atitinkamai mažinamas tiek mėnesių, už kiek mėnesių atvykusiam asmeniui kitoje valstybėje buvo mokėta pensija arba išmoka. Jeigu tarpvalstybinėse sutartyse numatytos kitokios šių asmenų pensinio aprūpinimo sąlygos, vadovaujamasi tų sutarčių nuostatomis.

Nuo 2000 m. spalio 25 d. ir vėliau kompensacijos asmenims, dirbusiems ypatingomis darbo sąlygomis ne Lietuvoje, mokamos tomis sąlygomis bei tvarka, kurias nustato tarptautiniai susitarimai ir sutartys.

*Punkto pakeitimai:*

### **Darbo laikas kompensacijai gauti**

4. Kompensacijos skiriamos ir mokamos šiems asmenims, kurie iki Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo įsigaliojimo dirbo minėtojo įstatymo 56 straipsnio antroje- ketvirtojoje dalyse nustatytą laiką darbus, numatytus tam tikruose Lietuvoje galiojusiuose darbų ir profesijų sąrašuose:

4.1. vyrams, dirbusiems ne mažiau kaip 10 metų, o moterims – ne mažiau kaip 7,5 metų požeminius darbus, darbus kenksmingomis darbo sąlygomis ir karštuosiuose cechuose, numatytus Lietuvoje galiojusiame gamybų, cechų, profesijų ir pareigų 1 sąraše, patvirtintame buvusios TSRS Ministrų Tarybos 1956 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 1173 (su vėlesniais pakeitimais ir papildymais), kompensacijos skiriamos ir mokamos pagal Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 56 straipsnio antrosios dalies 1 punktą už 10 metų;

4.2. vyrams, dirbusiems ne mažiau kaip 12,5 metų, o moterims – ne mažiau kaip 10 metų kitus darbus sunkiomis darbo sąlygomis, numatytus Lietuvoje galiojusiame gamybų, cechų, profesijų ir pareigų 2 sąraše, patvirtintame buvusios TSRS Ministrų Tarybos 1956 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 1173 (su vėlesniais pakeitimais ir papildymais), kompensacijos skiriamos ir mokamos pagal Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 56 straipsnio antrosios dalies 2 punktą už 5 metus. Į šių asmenų darbo laiką kompensacijai gauti prireikūs įskaitomas jų požeminių darbų, darbų kenksmingomis darbo sąlygomis ir karštuosiuose cechuose darbo laikas, nurodytas šios tvarkos 4.1 punkte;

4.3. vyrams, dirbusiems 25 metus, o moterims – 20 metų darbus, numatytus Lietuvoje galiojusiame skraidymo ir skraidymų bandymo sudėties darbuotojų pareigų sąraše, patvirtintame buvusios TSRS Ministrų Tarybos 1958 m. gruodžio 20 d. nutarimu Nr. 1372 (su vėlesniais pakeitimais ir papildymais), bei skraidymo ir skraidymų bandymo pareigų sąraše – buvusios TSRS Ministrų Tarybos 1987 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. 1412 patvirtintų Ištarnauto laiko pensijų skyrimo ir mokėjimo tam tikriems civilinės aviacijos ir skraidymų bandymo sudėties darbuotojams nuostatų (su vėlesniais pakeitimais ir papildymais) priede, kompensacijos skiriamos ir mokamos pagal Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 56 straipsnio trečiąją dalį už 10 metų;

4.4. vyrams ir moterims, dirbusiems ne mažiau kaip 15 kalendorinių metų buvusios TSRS Tolimosios Šiaurės rajonuose arba ne mažiau kaip 20 metų vietovėse, prilygintose Tolimosios Šiaurės rajonams, pagal Lietuvoje galiojusį buvusios TSRS Ministrų Tarybos 1967 m. lapkričio 10 d. nutarimu Nr. 1029 patvirtintą buvusios TSRS Tolimosios Šiaurės rajonų ir jiems prilygintų vietovių sąrašą (su vėlesniais pakeitimais ir papildymais), kompensacijos skiriamos ir mokamos pagal Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 56 straipsnio ketvirtosios dalies 1 punktą už 5 metus;

4.5. moterims, dirbusioms ne mažiau kaip 20 metų tekstilės pramonės įmonėse darbus, numatytus buvusios TSRS Ministrų Tarybos 1967 m. lapkričio 10 d. nutarimu Nr. 1021 patvirtintame tekstilės pramonės gamybų ir profesijų sąraše (su vėlesniais pakeitimais ir papildymais), kompensacijos skiriamos ir mokamos pagal Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 56 straipsnio ketvirtosios dalies 2 punktą už 5 metus;

4.6. moterims, dirbusioms ne mažiau kaip 15 metų traktorininkėmis mašinistėmis žemės ūkyje, kitose ūkio šakose, taip pat statybos, kelių ir krovimo mašinų mašinistėmis pagal buvusios TSRS Ministrų Tarybos 1975 m. balandžio 21 d. nutarimu Nr. 311 patvirtintą gamybų ir profesijų sąrašą (su vėlesniais pakeitimais ir papildymais), kompensacijos skiriamos ir mokamos pagal Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 56 straipsnio ketvirtosios dalies 3 punktą už 5 metus;

4.7. artistams, išdirbusiems tam tikrą stažą, teikusį teisę gauti ištarnauto laiko pensiją pagal galiojusį buvusios TSRS Ministrų Tarybos 1967 m. gruodžio 27 d. nutarimą Nr. 1169 „Dėl TSRS Vyriausybės sprendimų dėl ištarnauto laiko pensijų teatrų ir kitų teatrinių – žiūrovinių įstaigų bei kolektyvų kai kurių kategorijų artistams suvienijimo“ (su vėlesniais pakeitimais ir papildymais),

kompensacijos skiriamos ir mokamos pagal Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 56 straipsnio ketvirtosios dalies 4 punktą už 5 metus;

4.8. civilinės aviacijos darbuotojams vyrams, valdžiusiems oro eismą ir turėjusiems dispečerio liudijimą ne mažiau kaip 15 metų, o moterims – ne mažiau kaip 10 metų, galėjusiems gauti pensiją pagal buvusios TSRS Ministrų Tarybos 1987 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. 1412 patvirtintus Ištarnauto laiko pensijų skyrimo ir mokėjimo tam tikriems civilinės aviacijos ir skraidymų bandymo sudėties darbuotojams nuostatus (su vėlesniais pakeitimais ir papildymais), kompensacijos skiriamos ir mokamos pagal Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 56 straipsnio ketvirtosios dalies 5 punktą už 5 metus. Į šių darbuotojų darbo laiką kompensacijai gauti įskaitomas taip pat jų darbo skraidymo ir skraidymų bandymo sudėties darbuotojais laikas pagal šios tvarkos 4.3 punktą;

4.9. civilinės aviacijos inžinerijos ir technikos darbuotojams vyrams, dirbusiems ne mažiau kaip 20 metų, moterims – ne mažiau kaip 15 metų darbus, nurodytus buvusios TSRS Ministrų Tarybos 1987 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. 1412 patvirtintuose Ištarnauto laiko pensijų skyrimo ir mokėjimo tam tikriems civilinės aviacijos ir skraidymų bandymo sudėties darbuotojams nuostatuose (su vėlesniais pakeitimais ir papildymais), kompensacijos skiriamos ir mokamos pagal Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 56 straipsnio ketvirtosios dalies 6 punktą už 5 metus. Į šių darbuotojų darbo laiką kompensacijai gauti įskaitomas taip pat jų darbo skraidymo ir skraidymų bandymo sudėties darbuotojais laikas pagal šios tvarkos 4.3 punktą.

5. Asmenims, išdirbusiems ne mažiau kaip pusę laiko, Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 56 straipsnio antrojoje – ketvirtojoje dalyse (šios tvarkos 4.1–4.9 punktuose) nustatyto kompensacijai gauti, išmokama kompensacijos dalis, proporcinga dirbtam laikui, jeigu kompensacijai gauti nustatytas darbo ypatingomis sąlygomis laikas buvo dirbamas nurodytojo įstatymo 56 straipsnio penktojoje dalyje ir šios tvarkos 1 priede numatytais laikotarpiais.

6. Lietuvos Respublikoje taikomi šios tvarkos 4.1–4.9 punktuose nurodytieji tam tikrų profesijų ir pareigų sąrašų pakeitimai ir papildymai, kurie buvo padaryti iki 1990 m. kovo 11 dienos. Į pakeitimus ir papildymus, padarytus po šios datos, neatsižvelgiama.

7. Darbo laikas kompensacijai gauti apskaičiuojamas pagal faktinio darbo ypatingomis sąlygomis trukmę. Per kalendorinius metus negali būti įskaityta daugiau kaip vieni darbo ypatingomis sąlygomis metai. Skraidymo ir skraidymų bandymo sudėties darbuotojų faktinio darbo laikas apskaičiuojamas ta tvarka, kuri buvo taikoma nustatant jų skraidymo ir skraidymų bandymo laiką ištarnauto laiko pensijai skirti. Jokia kitokia asmens veikla darbui ypatingomis sąlygomis neprilyginama.

### **Kompensacijos parinkimas, esant teisei į kelias kompensacijas**

8. Jeigu asmuo pagal Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 56 straipsnį ir šios tvarkos 4.1–4.9 ir 5 punktus turi teisę į kelias kompensacijas, mokama tik didžiausioji.

9. Jeigu asmuo dirbo mišrius darbus pagal profesijų ir pareigų 1 ir 2 sąrašus (Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 56 straipsnio antrosios dalies 1 ir 2 punktai bei šios tvarkos 4.1 ir 4.2 punktai), tačiau neturi išdirbęs atskirai pagal kiekvieną sąrašą kompensacijai ar jos daliai gauti nustatyto laiko, šių darbų laikotarpiai gali būti sumuojami ir asmeniui suteikiama teisė gauti kompensaciją ar jos dalį kaip dirbusiam darbus pagal profesijų ir pareigų 2 sąrašą, esant sąlygoms, nustatytoms šios tvarkos 4.2 ir 5 punktuose kompensacijai ar jos daliai gauti.

Jeigu moteris dirbo tekstilės pramonės įmonėse (Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 56 straipsnio ketvirtosios dalies 2 punktas ir šios tvarkos 4.5 punktas), tačiau nėra išdirbusi šiose įmonėse kompensacijai ar jos daliai gauti nustatyto laiko, į šį laiką gali būti įskaitomi jos darbų pagal profesijų ir pareigų 1 ir 2 sąrašus (Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 56 straipsnio antrosios dalies 1 ir 2 punktai ir šios tvarkos 4.1 ir 4.2 punktai) laikotarpiai ir moteriai suteikiama teisė gauti kompensaciją ar jos dalį kaip dirbusiai darbus tekstilės pramonės įmonėse, esant sąlygoms, nustatytoms šios tvarkos 4.5 ir 5 punktuose kompensacijai ar jos daliai gauti.

*Punkto pakeitimai:*

Nr. [251](#), 2001-03-02, Žin., 2001, Nr. 20-667 (2001-03-07), i. k. 1011100NUTA00000251

### Kreipimasis dėl kompensacijos ir jos skyrimas

10. Asmenys, turintys teisę gauti kompensaciją ar jos dalį, Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 38 straipsnio trečiojoje dalyje nustatyta tvarka kreipiasi dėl kompensacijos į savo nuolatinės gyvenamosios vietos Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinį skyrių (toliau vadinama – socialinio draudimo teritorinis skyrius), pateikdami prašymą ir darbo ypatingomis sąlygomis trukmę ir pobūdį įrodančius dokumentus. Reikalingo kompensacijai skirti darbo ypatingomis sąlygomis trukmė ir pobūdis įrodomi šiais dokumentais:

10.1. valstybinio socialinio draudimo pažymėjimais, o nuo 1994 m. sausio 1 d. iki 1994 m. gruodžio 31 d. – socialinio draudimo teritorinio skyriaus pažymėjimais, išduotais remiantis šiuose skyriuose esančia apdraustųjų privalomuoju valstybiniu socialiniu pensijų draudimu asmenų įskaita;

10.2. darbo knygelėmis, įskaitant į kompensacijai skirti reikiamą stažą tuos darbo laikotarpius, apie kuriuos įrašai darbo knygelėse padaryti remiantis dokumentais (įsakymais dėl priėmimo į darbą ir atleidimo iš jo, valstybinių archyvų sistemos įstaigų ar buvusių darboviečių išduotais darbo stažo pažymėjimais ir panašiai) ir kurie patvirtinti darbdavio (jo įgalioto asmens) parašu ir įrašą padariusios įmonės, įstaigos ar organizacijos antspaudu;

10.3. darbo stažo pažymėjimais, darbdavių išduotais remiantis archyviniais dokumentais;

10.4. sistemos, kurioje asmuo dirbo, aukštesniųjų įstaigų pažymėjimais, išduotais remiantis archyviniais dokumentais;

10.5. valstybinių archyvų sistemos įstaigų pažymėjimais arba šiose įstaigose saugomų archyvinio dokumentų nuorašais ar išrašais;

10.6. darbo ypatingomis sąlygomis pobūdį patikslinančiomis pažymomis, pažymėjimais, darbdavių ar valstybinių archyvų sistemos įstaigų išduotais remiantis archyviniais dokumentais.

*Punkto pakeitimai:*

Nr. [251](#), 2001-03-02, *Žin.*, 2001, Nr. 20-667 (2001-03-07), i. k. 1011100NUTA00000251

11. Socialinio draudimo teritoriniai skyriai, gavę prašymą ir dokumentus dėl kompensacijos, patikrina šių dokumentų išdavimo pagrįstumą, nustato asmens teisę gauti kompensaciją ar jos dalį ir per 10 dienų nuo prašymo su visais reikiama dokumentais gavimo raštišku sprendimu patvirtina šios teisės buvimą ar nebuvimą.

12. Asmenims, išskyrus nurodytuosius Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 56 straipsnio trečiojoje dalyje ir ketvirtosios dalies 4 punkte (šios tvarkos 4.3 ir 4.7 punktuose), turintiems teisę gauti kompensaciją arba jos dalį, kompensacija pradedama mokėti likus tiek mėnesių, iki asmeniui sukaks Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 18 straipsnyje ir 55 straipsnio antrojoje dalyje nustatytas senatvės pensijos amžius, už kiek mėnesių kompensaciją išmokėti priklauso. Asmenims, nurodytiems minėtojo įstatymo 56 straipsnio trečiojoje dalyje ir ketvirtosios dalies 4 punkte (šios tvarkos 4.3 ir 4.7 punktuose), turintiems teisę gauti kompensaciją arba jos dalį, kompensacija gali būti pradėta mokėti anksčiau, jeigu jie nedirba pagal pareigas, suteikusias teisę gauti kompensaciją. Šiems asmenims kompensacija pradedama mokėti nuo jų pasirinktos datos pagal jų pareiškimą, paduotą Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritoriniam skyriui. Šiuo atveju bendras išmokėtinų mėnesio kompensacijų skaičius neturi viršyti asmeniui priklausančių mėnesio kompensacijų skaičiaus.

*Punkto pakeitimai:*

Nr. [1034](#), 1996-09-02, *Žin.*, 1996, Nr. 84-2012 (1996-09-06), i. k. 0961100NUTA00001034

Nr. [251](#), 2001-03-02, *Žin.*, 2001, Nr. 20-667 (2001-03-07), i. k. 1011100NUTA00000251

13. Mėnesio kompensacijos dydis sudaro 150 procentų valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydžio. Asmenims, nurodytiems Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 56 straipsnio trečiojoje dalyje ir ketvirtosios dalies 4 punkte (šios tvarkos 4.3 ir 4.7 punktuose), kompensacija gali būti skiriama ir mokama jų pasirinkto tvirto dydžio, tačiau ne mažiau kaip 50 procentų ir ne daugiau kaip 150 procentų valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydžio per mėnesį.

*Punkto pakeitimai:*

Nr. [1034](#), 1996-09-02, *Žin.*, 1996, Nr. 84-2012 (1996-09-06), i. k. 0961100NUTA00001034

14. Jeigu dėl kompensacijos kreipiamasi pavėluotai, kompensacija skiriama nuo teisės gauti kompensaciją arba jos dalį atsiradimo dienos, tačiau ne daugiau kaip už 12 mėnesių iki dokumentų dėl kompensacijos gavimo socialinio draudimo teritoriniame skyriuje dienos ir ne anksčiau kaip nuo Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo įsigaliojimo dienos.

Teisės gauti kompensaciją arba jos dalį atsiradimo diena laikoma ta diena, kurią asmenims, išskyrus nurodytuosius Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 56 straipsnio trečiojoje dalyje ir ketvirtosios dalies 4 punkte (šios tvarkos 4.3 ir 4.7 punktuose), sukako amžius, mažesnis už įstatymo nustatytą senatvės pensijos amžių tiek mėnesių, už kiek mėnesių asmuo turi teisę gauti kompensaciją arba jos dalį.

Nuo 2001 m. sausio 1 d., įsigaliojus Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 18, 55 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymui (*Žin.*, 2000, Nr. [111-3563](#)), kompensacija, neviršijant asmeniui priklausančių mėnesio kompensacijų skaičiaus, mokama taip:

14.1. jeigu dėl kompensacijos skyrimo asmuo kreipiasi ne vėliau kaip per 12 mėnesių nuo teisės gauti kompensaciją pagal anksčiau (t.y. iki 2001 m. sausio 1 d.) galiojusias Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo nuostatas dėl senatvės pensijos amžiaus (toliau vadinama – anksčiau galiojusia tvarka) atsiradimo dienos, kompensacija mokama nuo teisės gauti kompensaciją atsiradimo dienos anksčiau galiojusia tvarka;

14.2. jeigu kompensacija asmeniui buvo pradėta mokėti nuo teisės gauti kompensaciją anksčiau galiojusia tvarka atsiradimo dienos, kompensacija mokama, iki baigsis jos mokėjimo terminas. Šiems asmenims naujos Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo nuostatos dėl senatvės pensijos amžiaus netaikomos ir teisė gauti kompensaciją iš naujo nenustatoma;

14.3. jeigu teisė gauti kompensaciją atsiranda įsigaliojus Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo nuostatoms dėl senatvės pensijos amžiaus pakeitimo (t.y. po 2001 m. sausio 1 d.), taikomos naujosios šio įstatymo nuostatos dėl senatvės pensijos amžiaus.

Nuo 2001 m. lapkričio 9 d., įsigaliojus Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 56 straipsnio pakeitimo įstatymui (*Žin.*, 2001, Nr. [94-3309](#)), kai kompensacijos arba jos dalies mokėjimo asmeniui terminas pasibaigia (pasibaigė iki 2001 m. lapkričio 9 d.), bet asmuo dar nėra sukakęs (nebuvo sukakęs Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 56 straipsnio pakeitimo įstatymo įsigaliojimo dieną) senatvės pensijos amžiaus (šios tvarkos 14.1 ir 14.2 punktai), kompensacija jam mokama, iki jam sukaks senatvės pensijos amžius, nepaisant to, kad šiais atvejais bus viršijamas asmeniui priklausančių mėnesio kompensacijų skaičius. Ši nuostata netaikoma Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 56 straipsnio trečiojoje dalyje ir ketvirtosios dalies 4 punkte (šios tvarkos 4.3 ir 4.7 punktai) išvardytiems asmenims, kurie naudojami (pasinaudojo) jiems suteikta teise gauti kompensaciją arba jos dalį anksčiau, t.y. nuo jų pačių pasirinktos datos (šios tvarkos 12 punktas).

*Punkto pakeitimai:*

Nr. [69](#), 2002-01-17, *Žin.*, 2002, Nr. 6-238 (2002-01-23), i. k. 1021100NUTA00000069

### **Kompensacijų mokėjimas**

15. Kompensacijos mokamos už praėjusį mėnesį neatsižvelgiant į kompensacijos gavėjo turimas pajamas.

*Punkto pakeitimai:*

Nr. [1342](#), 2003-10-29, *Žin.*, 2003, Nr. 102-4603 (2003-10-31), i. k. 1031100NUTA00001342

16. Kompensacijos gavėjui mirus, kompensacija išmokama jį laidojusiems asmenims už mirties mėnesį, jeigu ji dar nebuvo išmokėta, ir dar už du mėnesius tokio pat dydžio, kokia kompensacija buvo mirties mėnesį. Kompensacija šiuo atveju išmokama, pateikus mirties pažymą.

17. Kompensacijos gavėjui persikėlus nuolat gyventi į užsienį, kompensacija išmokama už 6 mėnesius į priekį išvykimo mėnesio dydžio ir toliau nebemokama. Jeigu tarpvalstybinėse sutartyse nustatyta kitokia tvarka, remiamasi tų sutarčių nuostatomis.

### **Baigiamosios nuostatos**

18. Skiriant ir mokant kompensacijas, taikomos Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 1, 18, 38, 41 straipsnio antrosios ir trečiosios dalių, 42 straipsnio, 52 straipsnio pirmosios, antrosios ir ketvirtosios dalių, 55 straipsnio antrosios dalies atitinkamos nuostatos ir Valstybinių socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. lapkričio 18 d. nutarimu Nr. 1156 (Žin., 1994, Nr. [91-1781](#)), 31, 44, 48–56, 71 ir 73–77 punktai.

Kai dėl kompensacijos nuo 2000 m. spalio 25 d. ir vėliau kreipiasi asmenys, dirbę ypatingomis darbo sąlygomis ne Lietuvoje, taikomos tarptautinių susitarimų ir sutarčių nustatytos kompensacijų mokėjimo sąlygos ir tvarka.

*Punkto pakeitimai:*

Nr. [147](#), 1999-02-11, Žin., 1999, Nr. 18-468 (1999-02-19), i. k. 0991100NUTA00000147

Nr. [251](#), 2001-03-02, Žin., 2001, Nr. 20-667 (2001-03-07), i. k. 1011100NUTA00000251

Nr. [1342](#), 2003-10-29, Žin., 2003, Nr. 102-4603 (2003-10-31), i. k. 1031100NUTA00001342

19. Ginčai dėl kompensacijų nagrinėjami Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 43 straipsnio nustatyta tvarka.

20. Juridinis ar fizinis asmuo, išdavęs dokumentus kompensacijai gauti, atsako už jų teisingumą įstatymų nustatyta tvarka ir atlygina valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetui materialinę žalą, padarytą dėl nepagrįstai išduotų dokumentų.

---

Kompensacijų už ypatingas darbo sąlygas  
apskaičiavimo ir išmokėjimo tvarkos  
priedas

**DARBO LAIKAS KOMPENSACIJAI GAUTI**

| Darbas ypatingomis sąlygomis, pagal darbų ir profesijų sąrašus bei tam tikras profesijas      | Visai kompensacijai gauti iki 1995 m. sausio 1 d. turi būti dirbta ne mažiau kaip |                               |                                                   | Kompensacijos daliai, proporcingai dirbtam laikui, gauti iki 1995 m. sausio 1 d. turi būti dirbta ne mažiau kaip |                               |                                            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|---------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|--------------------------------------------|
|                                                                                               | dirbtų metų skaičius vyrams                                                       | dirbtų metų skaičius moterims | mėnesių, už kuriuos mokama kompensacija, skaičius | dirbtų metų skaičius vyrams                                                                                      | dirbtų metų skaičius moterims | laikotarpiu (metais)                       |
| Pagal 1 sąrašą                                                                                | 10                                                                                | 7,5                           | 120                                               | 5                                                                                                                | 3 m. 9 mėn.                   | 1988–1994                                  |
| Pagal 2 sąrašą                                                                                | 12,5                                                                              | 10                            | 60                                                | 6 m. 3 mėn.                                                                                                      | 5                             | 1986–1994 (vyrams)<br>1988–1994 (moterims) |
| Skraidymo ir skraidymų bandymo sudėties darbuotojams                                          | 25                                                                                | 20                            | 120                                               | 12,5                                                                                                             | 10                            | 1980–1994 (vyrams)<br>1983–1994 (moterims) |
| Dirbusiesiems buvusios TSRS Tolimojoje Šiaurėje                                               | 15                                                                                | 15                            | 60                                                | 7,5                                                                                                              | 7,5                           | 1986–1994                                  |
| Dirbusiesiems buvusios TSRS Tolimajai Šiaurės prilygintose vietovėse                          | 20                                                                                | 20                            | 60                                                | 10                                                                                                               | 10                            | 1983–1994                                  |
| Moterims, dirbusioms tekstilės pramonės įmonėse                                               | –                                                                                 | 20                            | 60                                                | –                                                                                                                | 10                            | 1983–1994                                  |
| Moterims, dirbusioms traktorininkėmis mašinistėmis                                            | –                                                                                 | 15                            | 60                                                | –                                                                                                                | 7,5                           | 1986–1994                                  |
| Civilinės aviacijos darbuotojams, valdžiusiems oro eismą ir turėjusiems dispečerio liudijimus | 15                                                                                | 10                            | 60                                                | 7,5                                                                                                              | 5                             | 1986–1994 (vyrams)<br>1988–1994 (moterims) |
| Civilinės aviacijos inžinerijos ir technikos darbuotojams                                     | 20                                                                                | 15                            | 60                                                | 10                                                                                                               | 7,5                           | 1983–1994 (vyrams)<br>1986–1994 (moterims) |
| Artistams, turintiems 20 metų kūrybinio darbo scenoje stažą                                   | 20                                                                                | 20                            | 60                                                | 10                                                                                                               | 10                            | 1983–1994                                  |
| Artistams, turintiems 25 metų kūrybinio darbo scenoje stažą                                   | 25                                                                                | 25                            | 60                                                | 12,5                                                                                                             | 12,5                          | 1980–1994                                  |
| Artistams, turintiems 30 metų kūrybinio darbo scenoje stažą                                   | 30                                                                                | 30                            | 60                                                | 15                                                                                                               | 15                            | 1978–1994                                  |

**Pakeitimai:**

1.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [1034](#), 1996-09-02, Žin., 1996, Nr. 84-2012 (1996-09-06), i. k. 0961100NUTA00001034

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1995 m. vasario 20 d. nutarimo Nr. 267 "Dėl Kompensacijų už ypatingas darbo sąlygas apskaičiavimo ir išmokėjimo tvarkos patvirtinimo" dalinio pakeitimo

2.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [147](#), 1999-02-11, Žin., 1999, Nr. 18-468 (1999-02-19), i. k. 0991100NUTA00000147

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1995 m. vasario 20 d. nutarimo Nr. 267 "Dėl Kompensacijų už ypatingas darbo sąlygas apskaičiavimo ir išmokėjimo tvarkos patvirtinimo" dalinio pakeitimo

3.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [251](#), 2001-03-02, Žin., 2001, Nr. 20-667 (2001-03-07), i. k. 1011100NUTA00000251

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1995 m. vasario 20 d. nutarimo Nr. 267 "Dėl Kompensacijų už ypatingas darbo sąlygas apskaičiavimo ir išmokėjimo tvarkos patvirtinimo" dalinio pakeitimo

4.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [69](#), 2002-01-17, Žin., 2002, Nr. 6-238 (2002-01-23), i. k. 1021100NUTA00000069

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1995 m. vasario 20 d. nutarimo Nr. 267 "Dėl Kompensacijų už ypatingas darbo sąlygas apskaičiavimo ir išmokėjimo tvarkos patvirtinimo" papildymo

5.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [1342](#), 2003-10-29, Žin., 2003, Nr. 102-4603 (2003-10-31), i. k. 1031100NUTA00001342

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1995 m. vasario 20 d. nutarimo Nr. 267 "Dėl Kompensacijų už ypatingas darbo sąlygas apskaičiavimo ir išmokėjimo tvarkos patvirtinimo" pakeitimo